

Remissyttrande

Finansdepartementet
Skatte- och tullavdelningen, enheten för mervärdesskatt och punktskatter
Jonas Ljungberg
103 33 Stockholm

Fi2019/02465/S2

Skatt på plastbärkassar

Företagarna har beretts möjlighet att avge remissyttrande om rubricerad promemoria.

Förslagen i korthet

En punktskatt föreslås på plastbärkassar av engångskaraktär avsedda för konsumenter inom detaljhandeln. Skatten tas ut med tre kronor per plastbärkasse. För mindre plastbärkassar ("fruktpåsar") blir skatten 30 öre per plastbärkasse. Skattskyldig ska vara den som yrkesmässigt tillverkar de aktuella plastbärkassarna och den som yrkesmässigt importerar eller från annat EU-land för in eller tar emot sådana plastbärkassar (undantaget införsel, mottagande och import med maximalt 40 plastbärkassar per tillfälle). Vidare föreslås att det införs ett system med godkända lagerhållare som får uppskjuten beskattning, i likhet med andra punktskattebelagda varor.

Företagarnas synpunkter

Företagarna instämmer i vikten av att minska plastens negativa miljöpåverkan, genom t.ex. nedskräpning i naturen. Det råder dock osäkerhet om hur omfattande denna påverkan av just plastbärkassar är idag. I promemorian anges att den nuvarande förbrukningsnivån av plastkassar "leder till stor nedskräpning" och att plastpåsar "är en av de vanligaste skräpfraktionerna som återfinns vid skräpmätningar på stränder och i stadsmiljö", men ingen statistik presenteras för att underbygga dessa påståenden. En hänvisning görs till Skräpprapporten 2017, om att drygt sex plastpåsar per 100 meter strand hittas, men i Skräpprapporten 2018¹ har den siffran minskat till 3,3. Samtidigt hamnar plastpåsar bara på plats sju av de tio vanligaste typerna av skräp längs stränder enligt samma rapport; fyra andra sorters plastprodukter är vanligare förekommande (fimpar med filter, "övrig plast", godis-

¹ Håll Sverige Rent, 2019.

/glass-/matförpackningar, plastbestick/sugrör).² Ur miljövardssynpunkt är det därför svårt att motivera skatt på just plastpåsar med de argument som anförs i promemorian.³

En studie från EU-kommissionen refereras i promemorian, som visade att en minskad förbrukning av 1000 engångsplastbärkassar uppskattas leda till ökad efterfrågan på 273 avfallspåsar, 127 pappersbärkassar, 29 flergångsbärkassar av plast och 4 tygkassar. En sammanställning från Naturvårdsverket, TV4, Expressen, Råd & Rön och Ekocentrum genomförd av magasinet Allas i september 2019 visar att en vanlig plastpåse har lägst miljöpåverkan av de olika påsarna om den även används som soppåse och sedan bränns upp, och att en tygpåse av bomull behöver användas 7100 gånger för att komma ner i plastpåsens nivå av klimatpåverkan.⁴ Även i promemorian (4.5.2) hänvisas till Naturvårdsverkets jämförelser, i vilka konstateras att flergångskassar har en avsevärt högre miljöpåverkan än engångskassar. Naturvårdsverket anger mer modesta siffror vad avser hur många gånger bomullskassar behöver användas för att vara miljömässigt bättre än engångskassar (130-400 gånger), men det är tydligt att en ökad efterfrågan på olika typer av flergångsbärkassar inte i sig innebär förbättringar ur miljö- och klimatsynpunkt. Dock kan det vara en fördel i form av mindre nedskräpning, men i promemorian vägs inte olika miljörelaterade mål (minskad nedskräpning på land, minskad mängd plast i havet, minskade utsläpp på grund av transporter, minskad resursförbrukning vid tillverkning, m.m.) mot varandra, vilket är en brist i sammanhanget.

Motiveringen till den lägre skattesatsen för s.k. mycket tunna plastbärkassar (30 öre per påse) bidrar också till ett motsägelsefullt intryck av promemorian. Nedsättningen motiveras av likabehandlingsskäl, utifrån den lägre plastmängden. Ingen hänvisning görs till att dessa mindre påsar skulle hamna i naturen som skräp i lägre utsträckning; skatten bedöms utifrån plastmängd. Ska ett sådant resonemang fullföljas, borde en skatt som tas ut på alla motsvarande varor för konsumenter som består av plast, utifrån plastmängd, vara det mest neutrala.⁵ Det är dock inte vad som föreslås i promemorian.

Vi kan av dessa skäl inte se att promemorians förslag kommer att leda till förbättringar för miljö och klimat på totalen. Däremot är det sannolikt att ett ökat pris på plastbärkassar kommer att medföra minskad efterfrågan på dessa, vilket är syftet med det EU-direktiv som ligger till grund för promemorians förslag. Att öronmärka de medel som beräknas inkomma till staten genom skatten för miljöskyddande åtgärder, på det sätt som systemet på Irland beskrivs i promemorian, hade kunnat stärka kopplingen till miljöförbättringar.

² Det ska påpekas att statistiken bygger på begränsade undersökningar: totalt undersöks 100 meter per strand på 10 stränder tre gånger per år (<https://www.hsr.se/fakta-om-skrap/statistikportal/skrapmatningar-pa-strander>). Om det handlar om stränder längs kusterna kan det inte uteslutas att en del av skräpet härrör från grannländer. Underlagets validitet kan således ifrågasättas.

³ Detta lyfts även fram i Konsumentverkets remissyttrande, per 4 september 2019: "I materialet ges ingen bild av hur miljöskadlig dagens förbrukning och hantering av just plastbärkassar är i relation till andra produkter som helt eller delvis består av eller omsluts av plast. Vidare ges ingen tydlig bild av just plastbärkassans bidrag till nedskräpning och uppkomst av mikroplast. Mot denna bakgrund kan vi inte bedöma åtgärdens betydelse ur ett miljöperspektiv."

⁴ Allas, "Guide: Vilken typ av påse är bäst för miljön?", 5 september 2019. <https://www.allas.se/samhalle/guide-vilken-typ-av-pase-ar-bast-for-miljon/>

⁵ Axfood har i sitt remissvar, daterat 21 augusti 2019, föreslagit en liknande lösning, med skatt på all plast som består av s.k. jungfrulig fossil råvara.

Särskilt om effekter för mindre företag

Förslagen om tröskelregel på 40 påsar per tillfälle vid införsel och import samt införande av ett system med godkända lagerhållare är rimliga i sig, så länge kostnaderna för att hantera ansökan om att bli lagerhållare inte blir orimliga. Regelrådet framhåller i sitt remissyttrande att det kan finnas anledning att misstänka att inte alla företag som till Sverige för in eller importerar plastbärkassar är eller har varit medvetna om kravet på rapportering till Naturvårdsverket, särskilt många mindre företag inom detaljhandel och restaurang. Det kan därför vara betydligt fler skattepliktiga företag än de 132 företag som promemorian anger i beräkningarna, och den totala administrativa kostnaden kan därför bli betydligt högre än de sammanlagt 3,8 miljoner kronor som uppskattats i konsekvensutredningen.

Patrick Krassén
Skattepolitisk expert
Företagarna

Patrik Nilsson
Samhällspolitisk chef
Företagarna